

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 "

Helyben háshos hordva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 "

Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 szombat utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 2.

A szerkesztőség kérésekre visszafizetés
 vagy megőrsésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, december 1.

Fordulat?

(—a.) Ide s tova egy év óta áll fenn az ellenzéki pártok koalíciója, melynek kitűzött célja a nemzeti követelmények kivívása a közjogi és közgazdasági élet minden vonalán. Ezt a célt szabatosan és részletesen körvonalozták abban a feliratban, amelylyel az országgyűlés többsége az apostoli királyhoz fordult.

Ennek megvalósítására derekasan küzdött a koalíciónak minden pártja s a velük szoros viszonyban álló diszidensek, most már alkotmánypárt Minden párt kivette a részét a küzdelemből s a sokféle csábítás között megállták a helyüket emberül.

Győzelemben január 26-a óta volt részük bőven, de céljukat el nem érhetek előbb a szabadelvűpárt intrikája, később a bécsi körök merev magatartása miatt.

A Fejérváry-kormány a parlamentben való bemutatkozása alkalmával azt vallotta céljául, hogy előkészíti a kibontakozást, a koronának és a többségnek megegyezését. Mikor azonban másodszor kapott megbízatást, akkor már csaknem nyíltan hirdette azt a törekvését, hogy megbontja a koalíciót főleg az általános választási joggal feltűzött szocialisták segítségével.

Ez a törekvés is hajótörést szenvedett a koalíció szilárd összetartásán. Mióta azonban hire ment az uralkodó ismert

nyilatkozatának, melyet egy tiroli polgármester előtt az általános választói jogról tett és még inkább Kossuth Ferencnek, a koalíció vezérének tegnapi czikke óta nem lehetetlen, hogy az a bomlasztási törekvés csakugyan sikerülni fog.

Kossuth Ferencről nem tétélezheti fel senki sem azt, hogy a koalíciót megbontani akarná, sem azt, hogy ő az általános választói jogot keresztül akarná forszírozni a nemzeti követelmények elejtésének árán. De tegnapi állásfoglalásának könnyen az lehet az eredménye, hogy megbontja a koalíciót, sőt magában a saját pártjában is szakadást idézhet elő.

Mikor éppen az általános választói jog ügyében gyűlést tartott a függetlenségi párt, hogy magáévá tegye a koalíció vezérbizottságának a megállapodását, ott a függetlenségi pártban az általános választói jog miatt nézeteltérések merültek fel Kossuth azt mondta, hogy az általános választói jog a függetlenségi pártnak követeléseit közt foglal helyet, evvel szemben az azóta elbunyit Bartha Miklós, Károlyi István gróf és mások hevesen tiltakoztak ellene. Ez kétségkívül annak a jele, hogy a pártprogramnak ezt a pontját a párt tagjai közül többen nem vallják magukénak. Ezeknek a függetlenségi politikusoknak a száma azóta Bokányiék hazafiatlan viselkedése, a budapesti és pécsi botrányok óta kétségkívül szaporodtak. Ezenkívül a párt radikális tagjainak a nézete is nagyban módosult e kérdésben. Ma már igazi általános választói jogot alig akar valaki az

egész függetlenségi pártban. Maga Apponyi legutóbb Kolozsvárt is hangoztatta, hogy hiva ugyan az általános választói jognak, de csak a nemzeti érdekek figyelembe vételével, csak az e célra szolgáló kautélák mellett. A nemzeti követelmények elejtésének az árán azonban nem hajlandók megadni ezt sem.

A koalíciót azonban nemcsak a függetlenségi párt alkotja. A többi pártok közül pedig egyedül a 11 tagból álló újpárt vallja programpontjának az általános választói jogot. Ellenben a néppárt és az alkotmánypárt nem hivi annak.

A néppárt hivatalos lapja tegnap már nyilatkozott a kérdéstről. A nyilatkozat vejeje az, hogy bár a választói jog kiterjesztése tekintetében messze hajlandó elmenni a néppárt, de a cenzust nem ejti el s ha emiatt törésre kerül a dolog kész inkább kilépni a koalícióból.

Valószínűleg Andrássyék is hasonlóan gondolkoznak e tárgyban, bár még eddig nem nyilatkoztak.

Ezek után nem hisszük, hogy Kossuth fentartaná abbéli kérését, hogy az általános választói jog kérdésében szabad kezdet adjon a koalíció a pártoknak. Mert ha fentartaná előreláthatólag szakadást idézne elő vele a koalícióban.

Ez pedig mondhatom kárára lenne a nemzeti küzdelemnek. Hosszu évtizedek óta most egyesültek először a különféle irányú pártok a nemzeti jogok kiküzdésére. Eredményt eddig ugyan nem értek el. Legalább kézzelfogható eredményt nem. Mert különben eddigi küzdelmük is nagy-

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Az ordő.

Irta: Csehov Antal.

Lew Pusztjakov, a katonai középiskola tanára s a kollégiumnak egyuttal regisztrátora szomszédjához és barátjához, Ledenow hadnagyhoz fordulva, egy szép újévi reggelen imígyen szóla hozzá:

— Ma Spicskin kereskedőnél ebédelek: hiszen ismered az alávaló suhanczot; isszonyu hű s nagyon szereti a rendjelet; nem lenné hát oly szives s idekölcsonőznéd a Szaniszló-ordódat? Valami ostobaság miatt nem alkalmatlankodnám nálad, de hisz tudod, hogy annak az embernek van két lánya, Nastja és Sina... tedd meg hát kérék azt a sziveséget!

Pusztjakov ezt a kérelmet akadozva, zavarban adta elő s egészen belepirult szégyenletében. Barátja kissé káromkodott, de azért mégis megtette, teljesítette a kérelmet.

Két órakor Pusztjakov Spicskinhez kocsizott. A bundáját félig nyitva hagyva bámulva nézte az ordóval feldiszipített mellét, melyen aranyban s zománcban fénylett és tündökölt a Szaniszló-rendjel.

— Szinte nagyobb tiszteletet érez az ember önmaga iránt — gondolta a tanító — piczi kis jószág, tán egészben öt rubel az ára s ime ily nagy hatása van!

Spicskin házához érve kifizette az irvoicskot, de szép lassan, hogy az tovább gyönyörködhessek a Szaniszló rendjel látásában; aztán felment a lépcsőkön, az előszobában letette a bundát s belépett az ebédlőbe, hol már az asztalnál ültek.

A házigazda azonnal észrevette s köszöntötte:

— Hallja-e Lew Pusztjakov, lépjen csak közelebb; ide kérem; kissé későn jött ugyan, de hát az nem baj, éppen most ültünk le.

E pillanatban Pusztjakov, aki idáig csak a háziurra figyelt, valami borzasztót látott. Az asztalnál, még pedig éppen Sina kisasszony

mellett Trambleau kollegája ült, a francia nyelvnek a tanára. Első gondolata az volt, hogy megszökik vagy, hogy az ordót leszakítja a melléről, de fájdalom, már egyik sem volt lehetséges. Jobb kezével hamar betakarta a rendjelet, ügyetlenül meghajította magát az asztaltársaság előtt, csak hogy senkinek kezét nyujtani ne keljen s hamar leült az üres székére, éppen kollégájával, a francia nyelvtanárral szemben foglalván helyet.

— Valószínűleg be van rugva — gondolta Spicskin, aki a tanárnak ügyetlenségét észrevette.

Az inas egy tányér levest helyezett Pusztjakov elé; megpróbálta, hogy a bal kezével egyék; de eszébe jutván, hogy tisztességes társaságban nem szokás a kanalat a bal kézben tartani, kijelentette, hogy már megebédelt.

— Már ebéd után vagyok; ott voltam... nagybátyámnál s megkért, hogy ebédeljek vele.

Pusztjakov iszonyu kényelmetlenül érezte magát; farkasétvágya támadt, amely még na-

Szörme gallérok és muffok, mint Skungs, Biber, Perseaner, Astragané s vakond óriási választékban érkeztek és rendkívül olcsó árakban kaphatók. Selyem és szövet-különlegességek érkezése naponta. Tulhalmozott raktár miatt szőnyegek le szállított árakban. Harisnyák és trikóárak. Ezenkívül * * * * kiemelendő menyasszonyi kelengyék nagy választékban. * * * *

Kenyeres és Engländer
 Szent László-tér. Kossuth-utca mellett. —

jelentőségű a nemzet történetében. De ha most szétmálik a koalíció, beláthatatlan időre reménytelen és meddő lenne minden nemzeti küzdelem.

Az a körülmény, hogy a koalíció felbontása siettetné a 67-es pártoknak sokat emlegetett szövetségét s ezzel előmozdítaná a kibontakozást, sok tekintetben kárpolitást nyújtana a sokat szenvedett országnak, de a nemzeti küzdelmet elalattná hosszú időre.

Fölmentett főispán.

A hivatalos lap tegnapi száma közli, hogy a király a belügyminiszter előterjesztésére fölmentette főispáni állásától báró Vay Elemér borsodmegyei főispánt.

A politikai válság.

Fejérváry Bécsben van. Ez magában nem jelentene még sokat; de ezuttal nemcsak közönséges utazásról van szó, amely valami folyó ügygel függ össze, hanem *valóságos fordulóról a politikában*; esetleg a Fejérváry-kormány visszatéréséről eredeti küldetéséhez: a közvetítéshez a korona és a nemzet többsége között.

A bécsi utazás háromnapos tanácskozásnak az eredménye. Ezek a premisszáiról valamennyi forrás megegyező módon referál: a kormány a múlt hét végén már arra a tapasztalatra jutott, hogy a mostani kormányzati mód sikerrel egyáltalában nem kecsegtethet s vagy le kell vonni a konzekvenciákat, vagy még erősebb marokkal kell nekilátni a dolognak. Innen aztán eltérnek a minisztertanácsokról kiszivárgó hírek.

Az első verzió az, hogy Fejérváry, Kristóffy és Lányi ragaszkodott ahhoz a követeléséhez, hogy az uralkodónak az országgyűlés feloszlataához való hozzájárulását kell a többi erős rendszabály kapcsán megszerezni s ezzel Lukács és Vörös miniszterek helyezkedtek szemben annyira, hogy a kabinetben komoly ellentétek merültek föl. A másik verzió szerint Fejérváry maga is a békés megegyezés keresésének sürgetését hirdette, amihez Kossuth Ferencz tegnapi cikkének az apropóját is al-

kalmassnak találta s Kristóffy és Lányi ez ellen fordultak.

Ebben a pillanatban nem lehet eldönteni, melyik hir igaz.

Annyi azonban kétségtelennek látszik, hogy ma Bécsben — ha ugyan a király nem kér gondolkodási időt — döntésre kerül a sor abban az irányban: visszatérjen-e a király a koalícióval való tárgyalások elejtett fonálához, vagy pedig újabb ostonnal csördítenek be a politikába. És mindjárt ideirhatjuk, nagyon kevés a remény arra, hogy az elsőre hajoljon.

Annyira, hogy Fejérváry már elvitte azt a manifesztum-tervezetet is magával, amelylyel az országgyűlés feloszlataása történnék. A manifesztum tervezetét Lányi Bertalan igazságügy-miniszter szövegezte meg. A kormány köreiből érkező hírek szerint csak a fölосzlataás időpontja eldöntetlen. Így tehát a beavatottak szerint csupán részleges miniszterválságról lehet szó, mert állítólag a kompromisszumterv elejtésével Vörös László és Lukács kiválnak a kabinetből.

Hogy mi lesz, ez szerint igen nagy kérdés. Mivel azonban meglepetések semmi irányban kizárva nincsenek, minden ok megvan arra, hogy feszült figyelemmel nézzünk a mai audienzia eredménye elé.

A N. F. Pr. a kormány lemondásáról.

A bécsi Neue Freie Presse a miniszterelnök bécsi utjáról ma reggeli számában ezeket írja:

A miniszterelnök bécsi utazásának híre budapesti politikai körökben igen nagy meglepetést keltett, mert sehol sem tudták, mi az oka az utnak s miért szükséges most a miniszterelnök jelentéstétele. Most tűnik csak fel a kabinet három napon át való tanácskozása s úgy hiszik, hogy ezeken a konferenciákon főleg azzal a kérdéssel foglalkoztak, hogy december 19-én újból elnapolják-e az országgyűlést, vagy még előbb feloszlássák-e a Házát? Fölteszik azt is, hogy a kabinet már a király elutasító állásfoglalásának esetére is elkészült s elhatározta, hogy levonja ennek konzekvenciáit. Tehát nincs kizárva, hogy a legközelebbi napok rendkívüli meglepetést hoznak, de az bajosan visz a válság megoldásához, mert ez a koalíció közreműködése nélkül kizártnak tartható. A korona és a koalíció között pedig szeptember 23-án megszűnt minden

érintkezés s a legutolsó időben sem tettek lépést egyik oldalról sem ebben az irányban. Épp így a koalíció sajtójának éles és intranzigens tónusa sem engedi meg a föltételt, hogy a koalíció most átveszi a kabinetalakítást. Ha tehát most csakugyan kormányváltás áll be, ez csak abban az irányban történhetik, hogy a rendszabályok még kiélesíttetnek, ami természetesen a koalíciós pártok és a municipiumok reakciójának a kiélesedését fogja maga után vonni.

Szell visszavonulása.

Szell Kálmán felfogásáról az ő közvetlen környezetéből hiteles formában ezeket jelentik: Szell Kálmán szándékosan távortartja magát a politikától, nehogy azt a gyanut támaszssa, hogy valamiképpen a király által kinevezett kormány czirkulusait akarná zavarni. A saját szavai szerint, visszahuzódott, mint egy vakondok és csak magánügyei kényszerítik arra, hogy héberkorban Rátótról kimozduljon. Mostani budapesti tartózkodásának sincs politikai célja. Találkozott ugyan politikai barátaival, akik nézetek felől kérdezősködtek nála és neki nem is volt oka a titkolózásra.

A helyzetet végtelen komolynak tartja, az ellentétek most is áthidalhatlanok. Annál inkább, mert ha ez a kabinet megy is, nincs olyan, amely kövesse. Ő most minden politikai akciótól távol áll s ma el is utazik Budapestről. A jövő héten — magánügyben, — ismét visszatér Budapestre.

A feloszlataás ideje.

Egy bécsi távirat szerint a kormány december 9-én vagy 15-én akarja királyi kéziratral feloszlattatni a Házát. A feloszlataáshoz az az érve, hogy a kormány »komoly munkát« akar, a képviselőház többsége pedig a vád alá helyezési indítványt akarja tárgyalatni s így nincs a tanácskozásoknak célja.

Fejérváry lemondott?

A másik hir, ma délelőtt járt az, hogy Fejérváry beadta lemondását. Délig ezt sem erősítették meg hivatalosan, de jellemző a Pester Loyd és a N. Fr. Presse cikke, mely szerint ha a király nem fogadja el Fejérváry propozícióit, beadja lemondását és utána jön egy keményebb férfit.

NAPRÓL-NAPRA.

Hulló vércsöppök.

Valamikor katonának vitték idegenbe a magyarembert, fiatalkorában. Ette a polentát, ha éppen nem volt más; nagy szomorúságában, mint akinek már mindegy, talán a feketeszemű olasz lányok körül is legyeskedett, mikor meg ezzel sem tudta elaltatni hazavágyó szívét, akkor fölsírt a híres kaszárnyánóta a két toronyról, amely Nagyabonyban látszik. Aztán jött a háboru, nem ismerve tréfát s hullott a sok piros csöpp, ömlött a meleg magyar vér.

Manap másként van ez is. A magyar nép magától kívánczik ki, messze idegenbe, tul nagy tengereken s maga-magával viaskodik, a mindennapi kenyérért, a betevő falatért, a létért az életért. Ez ám még csak a háboru, a vad tusa, a szörnyü küzdelem, a rettenetes ütközet.

Hogy a német szociológus ismert markáns mondását idézzük, ez a — *Kampf um den Futterplatz*. És ebben az áldatlan tusában temérdek magyar vért veszt el a haza, a keresztény magyar társadalom. Elveszti akkor

gyobbra nőtt, mikor kecsegét tálaltak, a melynek csodás illata volt. Pusztjakov az ordót a bal kezével próbálta betakarni, ami azonban lehetetlennek bizonyult, meg kényelmetlen is lett volna s amugy is folyton a félemmel küzdött, hogy kollégája észreveszi a rendjelet.

— Oh, Istenem, Istenem! — nyögte Pusztjakov — csak véget érne már ez a lakoma.

Csak a harmadik fogásnál vette magának azt a bátorságot, hogy pillantását kollégájára, a francia nyelvtanárra irányítsa. Trambleu ugyanugy cselekedett, mint ő; üres tányér előtt ült s nem evett. E perczen egymásra néztek s mindketten még nagyobb zavarba jöttek.

— Észrevette — nyilallott keresztül Pusztjakov agyán — holnap a gazember beárul az igazgatónál.

A többi fogásokat is körülhordták, az ötödik fogásnál felkelt egy ur, köszörülte a torkát s a nők egészségére ürítette poharát. Mindenki telemelkedett a helyéről, hogy a másikéval koczcintson; Pusztjakov is közeledett s pohárkáját a bal kezébe fogta.

— Lew Nikolajevics! legyen szives, nyujtsa oda ezt a poharat Mastarja Timofjewnának — kérte a szomszédja.

Most Pusztjakovnak kénytelen kellett a jobb kezébe kellett fognia a poharat s az

oly soká elrejtett Szaniszló-rend végre napvilágra lépett. A tanító egészen elhalványult s egy rövid oldalpillantást vetett a francziára. Észrevette, hogy ez kérdőleg feléje néz s egész valója csupa önérzet en sugárzik.

Augusztovics — fordult a háziur a francziához — nem töltene e kérem hölgyeknek: látom, hogy a poharaik már üresek. Trambleu jobb kezével az üveg után nyul s ime, mit lát Pusztjakov örvendve felkaczagott, kényelmesen hátradőlt a székében Szaniszló rendjelét szabadon kimutatta s a következő szavakkal fordult a francia felé:

— Mégis csak különös; olyan sok pályázó volt s mégis csak kettőnköt tüntettek ki.

A francia meglegedetten mosolygott s kifeszítette a mellét, hogy az idegen Anna hadd tündököljön.

Ebéd után Pusztjakov kevélyen és büszkén végigsétált valamennyi szobán s a nőknek megmutatta ordóját.

Bár nagyon éhes maradt, mégis boldog volt, hogy a nagy veszélyt ily szépen kikerülte.

— Ha ezt sejtettem volna — gondolá — Nem a Szaniszló, hanem a Vladimir-rendjelet veszem kölcsön!

amikor kivándorol az egészséges, keresztény elem, előbb a családfő, aztán az itthon maradt családtagok, utánuk a rokonság, néha a falu fele, háromnegyed része. És elveszti akkor, amikor azokat, akik talán hazamenőben volnának már — csak még egy évet akarnának dolgozni, takarékoskodni — magába temeti a bányá, idő előtt megöli a gyár, vagy javakörében megőrli a rohanó élet.

Vérszegény a magyar keresztény társadalom s mégis évről-évre több vérért veszti el a kivándorlás révén, a maga vigyázatlansága folytán, sőt ahogy a liberális lapokban olvasuk, egyenesen a maga akaratelhatározása, leg-sajátabb kültevékenysége következtében.

Nézzük meg ezt az elhatározást, ezt a részleges öngyilkosságot közelebbről, ha csak egy pillanatra is. Utalunk arra a nagybecsű előadásra, amelyet főúri magyar misszionáriusunk a nagyváradai katolikus társadalom elitjének szánt s amelyet éppen legközelebbről adtunk le lapunkban. Kiválóan hü képét festi ez a nagybecsű alkotás az amerikai magyarok viszontagságos életének. Mi már most ezzel párhuzamosan egy másik képet figyelünk: a kivándorlás szomorú előzményeit, helyesebben előidéző körülményeit, — indítóokait itthon.

A sajtótrepov lapja pörbe száll a katolikus Magyar Állammal s kigunyolja ennek a derék keresztény ujságnak a kivándorlás szószéki, lelkipásztori leküzdésére fölhívó cikkét. Mert nem megelégedettség kell a magyar népnek és nem türelem és nem lemondás, hanem magas munkabér, amely minden — pápai áldásnál többet ér. Nohát ennyi szellemesség egy kétkrajzáros ujságtól még a Honvéd-utczában is sok Budapesten. Mi azonban a magunk képének megrajzolásánál sokkal egészségesebb színeket alkalmazunk. Am jó, mi is azt mondjuk, hogy a munkabér minél magasabb legyen. Dehát nem elég ám a munkabért emelni, hanem előbb, vagy legalább is egyidejűleg meg is kell fosztani a magyar népet — *pióczáitól*. Hiába emeljük a bért, ha emeltebb mennyiségben éppenugy — idegen zsebekbe vándorol, mint alacsonyabb formájában.

Nem volt-e a magyar parasztnak elég földje, a maga viszonyaihoz mérten elég birtoka, vagyona, tisztességes, rendezett élete? És ki fosztotta meg mindettől? Talán a *latifundiumok*, talán a holtkéz, talán a csuha, vagy a papzsák? No, mert ezeken akarna rugni a sajtófőnök s a táborszernagy lapja, amikor a munkabéremelést emlegeti. Hát bizony nem ezek a tényezők okozták a kivándorlást, hanem az a rendszer, amely elvette a nép vagyont, földjét s amely elvinné a munkások bérét is a maga szabadalmazott *uzsorájával*, dupla *krétájával* és *pálinkaméréseivel* — ha még egyszer akkora volna is. Ez a rendszer és az ő dédelgetett idegenei virágoztatták föl olyan szomorúan a kivándorlást. Nézzenek a tükörbe a *tintaköbök*, azután beszéljenek a kivándorlás és elnéptelenedés okairól.

Elgondolva ezeket, keseredett szívvél szemléljük a vértengert, amely a magyar nemzet testéből csöppönként szívárog és gyülemlik hatalmas, hogy elfolyjon tőlünk idegenbe. Halálos vétek. Kár a jó magyar vérért, amely idegenben sem tagadja meg magát. Megmarad ott is *magyarnak* és megmarad a színe-java ott is *kereszténynek*. Kivált, ha a nálunk még kezdetén álló *Szent Ráfael-Egyesület* minél jobban gondoskodhatik a kivándorlottak lelkéről s mi-

nél több magyar papot juttat el hozzájuk. Ahogy *Vay Péter* gróf is kontemplálja.

Mikor ezelőtt két esztendővel a Vértések alján, egy kies fejmegyeyi sváb falu parochiáján, *Grósz Ferencz* plébánossal beszélgettünk ilyenféle dolgokról, egyikünk sem hitte volna, hogy a lelkes fiatal pap egy év múlva már *Chikágóban* lesz — magyar lelkipásztor. Pedig ma már templomot is alapított magyar hiveivel, akikkel most pásztorbotra gyűjt amerikai honfitársaink sorában *Proháska* püspök tiszteletére, aki már szintén apostolkodott az újvilágban.

Gyöngéd kép, megható gondolat. Azért mondjuk, hogy a keresztény magyar sziv nem tagadja meg magát. Minden csöppje drága gyöngyöt ér. Kár, hogy idegenek kedvéért elpazarolja a rosszul vezető állam s a hanyag, kereszténytelen társadalom. (h.)

UJDONSÁGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

December 3., 5., 10., 12., 17 és 19. Előadás a Katolikus Legényegyletben.

December 17. Városatyaválasztás.

Tisztelettel kérjük vidéki előfizetőinket: **hogy ugy hátralékban levő, valamint a jelen negyedre szóló előfizetéseiket mielőbb beküldeni sziveskedjenek**, hogy a lap szétküldésében fennakadás ne történjék.

* **Ki lesz a választási elnök.** Említettük, hogy a csütörtöki városi közgyűlésen Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága a Várad-Olasziban december 17-én megejtendő városatyaválasztás vezetésére elnökül dr. Hoványi Gézát választotta meg, aki azonban hivatkozva arra, hogy ő a szabadelvűpárt elnöke, a választási elnökségről lemondott. Dr. Hoványi Géza lemondását tegnap írásban is benyújtotta a polgármester-helyetteshez, aki Mezey Mihályt kérte fel a választás vezetésére. Mezey Mihály a megbízást elfogadta s így ő lesz december 17-én a váradolaszi-i városatyaválasztásnál az elnök.

* **Mosonmegye a királyhoz.** Mosonvármegye törvényhatósági bizottsága feliratot intézett a mostani politikai helyzetből kifolyólag a király ő Felségéhez s a feliratot pártolási céljából tegnap megküldötte Nagyvárad és Biharmegye törvényhatósági bizottságához. A felirat mindenekelőtt hangoztatja a nemzet hagyományos király- és alkotmányhűségét, amely él a megye tisztviselőinek lelkében és akiknek most mégis a kenyeret adó esküszegés vagy kenyérvesztéssel járó eskühűség között kell választaniok. Éppen ezért kéri a megye közönsége a királyt, hogy védje meg a tisztviselőket és ne kényszerítse őket se arra, hogy a kormány törvénytelen rendeleteit végrehajtsák, se arra, hogy kenyerüket kénytelenek legyenek elveszteni.

* **Kinevezés.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter dr. *Bozóky* Kálmán közalapítványi kir. alügyészt dr. *Bozóky* Alajos kir. katolikus jogakadémiai igazgató fiát a buziási közalapítványi kerületi ügyészséghez ügyészsévé nevezte ki.

* **Oszlassák föl a képviselőtestületet.** Nagybaród község képviselőtestülete már korábban elhatározta, hogy a községi törzsvagyona felvett 1400 korona regále-kötvényt készpénzre cseréli át s az ottani gör. kath. egyházközségnek ajándékozzák, templomépítésre.

A községi képviselőtestület ezen határozatát végre is hajtották. A belügyminiszter azonban nem engedte a törzsvagyon ilyen megcsonkítását, hanem csak azon esetben helyezte ki látásba az adományozást, ha a kötvények ellenértékének megfelelő összeget a község pár év alatt készpénzben visszafizeti s felhívja a község képviselőtestületét, hogy a visszafizetés módzatait és idejét állapítsa meg. A község képviselőtestülete *Pallády* Sámuel bíróval élén, kimondotta, hogy az összeget nem téríti vissza, mert az ajándékozashoz annál inkább joga volt, mivel a kötvények ugyanis a volt urbéres közönség tulajdonai voltak s nem a község törzsvagyonához tartoztak. Az élesdi főszolgabíró a képviselőtestület ezen határozatát most azzal terjesztette az alispánhoz, hogy a képviselőtestületet oszlassák fel, mert nem teljesíti a köteleességét. Az igazság azonban az lenne, hogy a felosztás helyett keressék azt, kié volt tulajdonképpen az 1400 korona értékű kötvény.

* **Kossuth betegsége.** *Kossuth* Ferenczet, ki a Lukács-fürdőben gyógyíttatja magát, ma számos politikai barátja kereste fel. *Kossuth* panaszkodott, hogy még most sem érzi jól magát. Délelőtt 9 óra után szokta az iszapkurát használni, ahová hordágyon viszik le s ugyanugy szállítják fel 11 órakor. A december 5-iki vezérőrbizottsági értekezletre a *Kossuth* szobája mellett levő nagy sarokszobát rendezik be.

* **Lovasrendőrök szolgálatban.** A lovasrendőrök a tegnapi nap folyamán esti 6 órakor megkezdtek szolgálatukat vagyis 2 lovasrendőrből álló őrszolgálatot a Kolozsvári-utcán és a Fugyig vezető országúton és ismét vissza a Wolfi erdő mentén, a velencei cigánytelep felkutatásával tart a késő éjjeli órákba nyúló járőrszolgálatot; a másik 2 lovasrendőr a Nagyteleki utcán és az Aradi országúton a lőporos raktárakig, innét a katonai gyakorlóter átportyázása után a Bonei kut és Rulikovszky-ut környékének bejárásával a Kert-utcán át tér vissza. A rendőrfőkapitány sulyt helyezett arra, hogy a kiszolgált huszárók, jelenlegi rendőreink közül a legügyesebbek osztassanak be ezen szolgálatra és *Réz* Bertalan rendőrbiztos oktatása alatt tegnap már annyira begyakoroltattak, hogy a tegnapi vásáros napon éppen az esti órákban oly annyira szükséges járőri szolgálatot megkezdhettek. A járőri szolgálat ily módon állandó lesz, kiterjed ezenkívül még a város külrészeire minden irányban. A lovasrendőrök fegyverzete kard és forgópisztoly.

* **Requeim Beóthy Ákosért.** Néhai *Beóthy* Ákos halálának mai első évfordulóján a Ferencziek templomában, amelyet erre az alkalomra az *Entreprise* gyászleppellel vont be, gyászmise volt. A misén, amelyet *Ozoray* Izidor tartományi főnök végzett résztvettek az elhunyt rokonai, barátai, tisztelői, köztük számos országgyűlési képviselő.

* **Ritka vadászszákmány.** Minden vérbeli nimródznak megdobban a szíve, ha mostanában a fő utcai *Farkas* téle virágkereskedés előtt viszi el utja. Az izgalom okozója, az üvegtábla mögött berzenkedő tuzok-kakas, valóban megbámulásra érdemes, ritka szép példány. És annál autentikusabb helyen került így közszemlére, mert maga a tulajdonos: *Farkas* József terítette le ezelőtt három héttel Méhkereken. A laikus közönség még csak nem is sejtí, mily rendkívüli nehézséggel jár és ezenkívül mennyi szerencsével az, ha valaki tuzokot lőhet. Ez a földrésznünk leghatalmasabb tollasa, amilyen ritka, szintoly óvatos is. Messze, messze meglátja a vadászt, akármilyen lappangva akarná is meglepni. Hej, mert ha legel is a falka, egyikük soha nem vesz részt a lakomában, hanem őrt áll. Nincs első osztályu rendőr, aki különül. Az őr aztán jelt ad és borzasztó zajjal, neki iramodnak, szárnyra

kelnek a hatalmas állatok, amelyek a természetrajzban reájuk fogott »lomha« elnevezés élő czátolatként nyilsebes repüléssel rohannak tova a légben. Pedig akár egy-egy kapuszárny, akkorák. Farkas József is valóságos diplomáciával lopták meg a repczetarlón legelő tuzokokat és a két lóval szántás-módjára reájuk hajtó kocsis elől vágatva menekülő gyönyörű kakas került éppen a lesben kuppadó Farkas puskája végére. A pompás példány nyomott vagy 14 kilót. Itthon aztán *Conrad Gyula*, ez a nálunk alig ismert, de a külföldi intézetek előtt annál jobb hírnévnek örvendő, — mondjuk nyugodtan — mester, kitömté azután a tuzok-kakast. Mindenki, aki megnézi azt a munkát, igazat ad majd nekünk abban, hogy megtekintésre érdemes, ritka szép látványosság, pedig helyi érdekű, de — Istennek hála — nem asztalt.

* **Nem akar bíró lenni.** Molnár Gyula pusztatoldi gazdát az a megtiszteltetés érte, hogy a lakosság községi bírójává választotta. Molnár Gyula kellő reverenciával fogadta a nagy tisztességet, de azt nem fogadja el. A törvény pedig, aki a bírói tiszteletet nem fogadja el, hacsak főbenjáró oka nincs erre, pénzbüntetéssel sújtja. Molnár Gyula az alispántól kéri, hogy mentse fel a bírói tisztelet alól, mert szivbaja miatt nem bírná ki a bírói teendőkkkel járó izgalmakat. Betegségét orvosi bizonyítványon is támogatja.

* **A révi cseppkőbarlang kibővítése.** A révi cseppkő-barlangban tekintettel arra, hogy a látogatás megszűnt és az időszaki vendéglő is bezáratott az E. K. E. újra nagy arányú munkálathoz fogott. A barlang eddig ismeretlen belső részének feltárásáról van szó. Mintegy 40 m. hosszú és 9—8 m. mély vízmedenczének bepadolásáról kell gondoskodni, hogy a barlang belső részéhez lehessen jutni, ahol újra csodás alakulások és 14 m. magasabb termek vannak. Az új részben nagy erőfeszítéssel, kötélműveléssel és sokszor övön vizben gázolva már annyira előhatoltak, hogy annak hossza majdnem felülmúlja az eddig ösmert részt. A vasuti megállóhely létesítésére vonatkozólag is megindultak a tárgyalások és most csak a vasut igazgatóságtól függ az, hogy a jövő év tavaszán nagy arányú népvándorlás induljon meg a kiválóan érdekes természeti szépséghez.

* **Tolvaj az üzletben.** *Schwartz* Farkas Pál-utca 183. szám alatt levő szatóc-üzletébe tegnap délután beosont egy ember és nem látván senkit, az üzlethelyiség pénzes fiókját kirántotta, hogy kiürítse. A zajra elősiető *Schwartz*nak előbb azt hazudta, hogy rosszul van és azért guggol a földön, majd alkudozni kezdett és elmenekült, később azonban nyugodtan visszatért, abban a hitben, hogy nem ösmernek rá. Azonban nagyon is ráösmertek Elek Imre hajduszoboszlói napszámos személyében és a frissében előhívott Bott György ellenőr gondjaira bízták.

* **Hamis ötkoronás.** Marina Pávelné rontói asszony tegnap délelőtt 16 pulykát adott el Grósz Éliásnének a piacon. A pulykák áraban kapott 64 korona közzé Grósz Éliásné előre megfontolt tévedésből egy teljesen hamis ötkoronást csusztatott. A turpisság azonban hamarosan kiszült és a hamis pénz a rendőrségre került. Grósz Éliásné folyton ártatlanságát és jóhiszeműségét hangsúlyozza, minthogy azonban hasonló tévedésért 2 évvel ezelőtt helyben egy napot már ült, — rendőrség folyamatba tette ellene az eljárást.

* **Tizenhároméves öngyilkos.** Mint Bárándról jelentik, ott tegnap délután egy óra-kor Tóth Lajos tizenhároméves iskolásgyermek felakasztotta magát egy szegre. Mir szülei megtalálták a gyermeket, már halott volt. Az eddigiek nem tudták kideríteni az öngyilkosság okát.

* **Apró lopások.** *Koos* Zsigmondné Szarvassor 80 sz. a. levő lakása nyitott folyosójáról tegnap virradóra egy teljesen kihizott libát e emeltek. Dr. *Barna* Armin nagyvásártéri lakásából tegnap délután egy ezüst czu-

kortartót és egy ezüst kenyértálczát emelt el egy besurranó eddig ismeretlen magánzó. A rendőrség nyomoz.

x **A közönség érdekét** mozditotta elő **TESZLER SIMON** helybeli posztónagykereskedő, hogy engedve t. vevői általános óhajának, *posztónagykereskedését szabászati teremmel* bővítette ki. Kiváló képzettségű és a fővárosban, valamint külföldön bő tapasztalatkat szerzett szabászt szerződtetett, ki a legdivatosab faconok készítésével a legkényesebb izlést is kielégli, s így bárki *egyhármadrésnyivel olcsóbban*, mint bárhol másutt szerezheti be a legfinomabb angol és scott kelmébből ruhaszükségletét. Egy egyszerű levelezőlapon közölt kívánságra dus collectióját bármikor rendelkezésre bocsátja s azt választás megejtése végett bárhova elküldi.

x **A Lloyd kávéház** kellemes helyiségében ma este *Dula Miklós* elsőrendű cigányzenekara hangversenyez. Jó italok és figyelmes kiszolgálásról gondoskodva, szives pártfogást kér tisztelettel *Kurtág Dezső* kávé.

F ü s t.

Lázás álmom.

Most, hogy egy kis szabad időt szerzett számomra a — tüdőgyulladás: kénytelen voltam elolvasni a hírlapok politikai rovatát is.

Kénytelen voltam kérem, mert a lázas álmom (álmodni nekem is szabad) Szent István és Szent László királyunk legendás korszakába vitt, amikor mind a két királyunk megálmodta, hogy részére a levegő útjain érkező angyalok hoznak koronát. (Hozzám is repültek »angyalok«. A torony alól küldötték hozzám).

Mind a két dicső királyunkról így írja ezt a történelem. Én csak azt láttam sajátásgosnak, hogy jön az én álmom két nagy király álmával — kis részben is — hasonlóságba?

Nem ijedtem meg az angyaloktól, sőt — a történelmi tévelygések tisztázása céljából — vizsgálni kezdtem azok — ruházatát.

Lősző-forgóval ellátott csákó, sarkantus eszima között, nem az általánosan ismert fehér inges fiuk. hanem teljes koru férfiak libegtek ágyam körül.

Még az ezüst rojtu nyakkendőre is fel volt írva: »Concordia Entreprise Des Pompes Funébres« »Kegelet Keresztény Temetkezési Intézet Nagyvárad«.

Éppen kezeltfogtam egyfelől Varga öcsémme!, más oldalon Lévai Sándorral, a mikor jön Kazay Kálmán s a »Tiszántul« versei közül egyet dudolva, »csuf madár, hess, hess, hess!« szavakkal az (én angyalimat) ágyamtól teljesen elkergette. Kár? Tudom!

Az ajtón kívül, az ablak előtt ácsorgó »betlebemesek«-kel szót sem válthattam, pedig hát azoknál volt a keresett (rég várt) ajándék, egy feketére festett, egyszerű fakoporsó.

Nem panaszkodtam az álomról Kazay drnak, nehogy kinevessen. Arról volt szó csupán, hogy az iskolába mikor enged fel, mert mégis csak szebb működési tér a mai hanyatló korszakban is, egy tanítóság, mint egy-egy (Pest-, Zemplén-, Komárom-megyei) főispánság. Különösen a beiktatáskor.

Kétfelé vágtuk a határidőt. Az általa jelzett szünetetből lealkudtam 50 percet. Kinevetett, hogy a saját bőröm rovására alkuszom. Persze, ő nem érzi mily nehéz nekem a főispán beiktatás, aszfa t javulás, sőt ami több: színházügyekről is — olvasni. A verseket lelkemből élveztem.

A »Tiszántul« *Vencsi dalait* nem tudom ki írja s így nem köszönhetem meg egy levelezőlapon, a betegségem alatt részemre is nyújtott élvezetet. — Engem megóvott a jó Isten eddig a Szigligeti színház előadásától. Egyszer voltam hozzá mostanában igen közel. Bánk bánt játszották! Gertrud szerepéről hallottam közben valamit. Ez azt zsongta felém: hess, hess, hess.

Rátkay József.

IRODALOM.

Katholikus Szemle. A Szent István társulat pompás folyóiratának deczemberi füzetete dr. *Mihályfi Akos* szerkesztése mellett a következő kiválóan érdekes tartalommal jelent meg: *Bagyary* Simon: A keresztény művészeti ébredés és hazánk. II. *Sörös* Pongrácz: A pécsváradai benczés apátság. II. Gróf *Vay* Péter: Társadalmi kötelezettségek. *Jánosi* Gusztáv: A jó hir. *Trván* Márk: Mac Williansék és a diiteritisz. *Vértesy* Gyula: Elkésett virágok. *Szemlei* Ferencz: Két veréb. *Kertész* Kálmán: Kiun-Csang. *Fieber* Henrik: Művészeti Szemle. Könyvismertetések és bírálatok.

Katholikus paedagogia. Gyürky Ödön hézagpótló tanügyi lapjának 1904—905-iki f. füzetje következő érdekes tartalommal jelent meg: Dr. *Fallenbüch* Ferencz: A szemináriumi nevelés. Dr. *Berkovics* Miklós: A gyermek játéka. *Máry* Engelbert: Deák otthon. *Várnay* Sándor: Idegen nyelvek tanítása. Egyetemi és főiskolai élet hajdan.

A Jó Pásztor. *Tóvári-Pelikán* Krizsó kiváló praktikus értékű egyházzsónoklati folyóiratának immár a jövő 1906. évre szóló első füzetét vettük. Uj füzetével a folyóirat huszonegyedik évfolyamába lép. A havi füzet egybeállítását ezuttal is egészséges érzék, emellett nagy szorgalom s különös mügond jellemzik.

A füzet részletes tartalma a következő:

1. Advent I. vasárnapjára. Szívleljük meg az apostol keltegető szavát és vonjunk abból gyakorlati tanulságot. *Faber* M. S. J. után Nyeste József losonczyi segédlelkész. — 2. Szent Miklós napja. Szt. Miklós hathatós közbenjárásáról. *Schuller* után K. Sz. — 3. B. A. Szeplőtelen fogantatására. Szüzesség drágagyöngy miként őrizzük azt meg. P. E. után T. Pelikán Krizsó, szerkesztő. — Boldogasszony Szeplőtelen fogantatására. (Szent tanítás.) — 4. Advent II. vasárnapjára. Csakugyan Krisztus-e az ígért Megváltó és a kereszténység-e az emberi nem boldogítója? *Aubermann* Miklós, budapest-ferencvárosi káplán. — 5. Advent III. vasárnapjára. Ismerjük meg önmagunkban az embert 1. méltóságában, 2. semmisségében. Magyar Ferencz kézírataiból. — A téli kántorbőjtről. (Szent tanítási vázlat.) 6. Advent IV. vasárnapjára. Messiás utjának akadályai a mi lelkünkben; miként távolítsuk el? *Faber* M. S. J. után Látics György alapi plebános. — Karácsony ünnepe. (Szent tanítás.) — 7. Karácsony ünnepe I. Isten fiának hatalma, dicsősége mibennünk. *Wolkenberg* Alajos dr, szatmári teológiai tanár. — 8. Karácsonyra II. Ki az az »Ige«. Hodács Ágost, temesvár-belvárosi segédlelkész. — 9. Szent István vértanu ünnepe. Kövessük szent Istvánt hitvallásában, erényeiben. *Vucskics* Gyula dr szentszéki ülnök, nagyvárad-ujvárosi plebános, a Tiszántul szerkesztője. — 10. Karácsony utáni vasárnapra. Kik mondanak ellent Krisztus urunknak. *Faber* M. S. J. után Nyeste József, losonczyi segédlelkész. — 11. Év utolsó estéjére. Mindennek vége lesz, vége nemsokára. *Sipos* Agoston budapest-ferencvárosi káplán. — 12. Szentségimádásra. Azon hármás okról, mely miatt az Ur Jézus a legméltóságosabb Oltáriszentséget rendelte. *Látics* György alapi plebános.

Mint a tartalomjegyzék mutatja, a füzet adventi időszak s a karácsonyi ünnepkör központját öleli föl magába.

A Borromeus hitszónoklati havi folyóirat XIX. évfolyamának 12. füzetete a következő tartalommal jelent meg:

1. Mindenszentek ünnepe: Miként használták föl a szentek lelkök üdvére Isten malasztját? *Gerebenics* Sándor, szerkesztőtől. 2. Pünkösöd után XXI vasárnapra: A felebarát szeretetről *Boromiza* István, kalocsai főszékes-

egyházi kanonok, plébánostól. 3. Pünkösöd után XXII. vasárnapra: Az emberi tekintetről. Matuszka Mihály, pásztoi lelkésztől. 4. Pünkösöd után XXIII. vasárnapra: Az épületes társalkodásról Domonkos István, nyuli plébánostól. 5. Pünkösöd után XXIV. (utolsó) vasárnapra: A szent kereszt szerepe az utolsó ítéleten. Gerebenics Sándor, szerkesztőtől. Alkalmiak: 6. Halottak-napjára: Segítsünk a szegény szenvedő lelkeken! Horváth Lajos, cz. kanonok, győrujvárosi plébánostól. 7. Bucsunapra (Szent András apostol ünnepén): Krisztus hűséges követője. Gerebenics Sándor, szerkesztőtől. 8. Halotti beszédek: I. (Pap koporsója fölött.) Német József, beői plébánostól. II. (Kántortanító koporsója fölött.) III. (Családanya koporsója fölött.) Plebánostól. 9. Intelem zsidó nőnek a kath. Egyházba való fölvetelére és esküvőjére: Dr Miksó István, szomori esperes-plébánostól.

A jeles folyóirat, melyet a ft. papságnak a legjobb lélekkel merünk ajánlani, Gerebenics Sándor győri székesegyházi hitszónok szerkesztésében jelenik meg Győrött (Káptalandomb), ahol évi 8 korona fejében megrendelhető.

SZINHÁZ.

Heti műsor.

Szombat: Csepürágók.

Vasárnap: d. u. Gésák, este Parasztsücsület (R. Keményffy Gizella vendégjátéka.) Pillangó kisasszony (bérletszünet.)

János vitéz. Aradi Aranka szerepet cserélt Gerlaci Herminnel: ő játszotta Iluskát. Gerlaci Hermin pedig János vitézt. S bár virágot Gerlaci kapott, a babért Aradi vitte el. Gerlaci Hermin igazi sikerének mindég legyőzhetlen akadályja lesz, hogy hangja nem énekre való. Legtöbb sikere *Palásthy* igazán mély érzéssel megjátszott Bagó trombitásának volt.

A mai előadás. A színházban ma este megismétlik a »Csepürágók«-at, melyet új betanulásában is kedvezően fogadott a publikum. A mai előadással a C. bérlőknek jut a népszerű operett, akik még az új összjáték mellett nem kapták a szezonban a darabot.

R. Keményffy Gizella vendégjátéka. Nagyvárad színházi közönsége meleg érdeklődéssel várja a holnap estét, mikor illusztris vendég mutatkozik be színpadunkon. R. Keményffy Gizella operaénekesnő külföldi utjáról hazaérkezve az ország nagyobb színpadjain fellép s így az igazgatóság meghívására nálunk is. A vendégművésznő fellépése teszi lehetővé a szezon első operaelőadását. Mascagni örök-szép operája, a »Parasztsücsület« kerül előadásra, melyben a főszerepet, Sautuzzát éneklő R. Keményffy Gizella, mellette pedig a színház elsőrendű énekes személyzete száll sikra az est sikeréért. Kedves kiegészítése lesz az érdekes estének a »Pillangó kisasszony« előadása, a bájos dramolett szintén kitűnő szereposztásban megy. Az igazgatóság a bérlők iránti udvariaságból fenntartja előjogukat s tudatja a bérlőkkel, hogy a helyeiket rendes napi árak mellett ma, szombaton délután 3 órától 5 óráig lefoglalhatják Holnap délután a Gésák kerül előadásra. A jegyek szintén ma délután előre megválthatók.

EGYESÜLETEK.

Az orvosgyűlés gyűlése.

A »Biharmegyei orvos-, gyógyszerész- és természettudományi egyesület« decz. 1-én tartotta szakülését, dr *Konrad* Márk kir. tanácsos

elnökletében. A tagok ezuttal igen szép számmal jelentek meg, különösen a fiatal orvosi gárda vett részt élénk érdeklődéssel. dr Fráter Imre, Biharvármegye jeles igazgató-főorvosa: »Az újabb sebészeti eljárásokról« olvasott fel tanulságos értekezést, mely egyúttal elnöki be-köszöntő volt, amennyiben dr Fráter Imrét választották meg üléselnökké az utóbbi választmányi ülésen. A szakülés köszönettel fogadta az értekezést. Vitarendező bizottsági elnökül, a visszalépett dr Schiff Ernő helyett dr Bartha Jánost választották meg.

Dr *Frdős* Adolf egy a Biharmegyei Közkórházban szerencsésen megoperált öngyilkost mutatott be, ismertetve a műtét lefolyását. Ezenkívül még két gyógyesettel foglalkozott, melyeket a szakülés összes tagjai megérdemelt figyelemmel kísértek.

Dr *Waldmann* Béla szintén érdekes szem-beteget mutatott be, mely ismét azt bizonyítja, hogy ez a kiválóan szakképzett speciálista, folyton sikerrel fáradozik a szemgyógyászat téren.

Weisz Ernő a Radiumról, a radioaktivitásról olvasott fel hosszabb tanulmányt. A szakülés élénken megtapsolta a felolvasót, ki ezzel a tanulságos értekezésével általános elismerést aratott. A szakülés köszönetet mondott a felolvasónak.

Dr *Szilárd* Béla fővárosi tudós alapos hozzászólása után az érdekes szakülés véget ért.

Igazságszolgáltatás.

Rablók a plebánián. Közöltük már annak idején a bihari plebánián megkísérelt rablást minden aprólékos részletével, úgy, ahogy a vizsgálat a bűntény szálait megtalálta. A tegnap megkezdődött esküdtszéki főtárgyalás egészen ebben a mederben indult meg *Török* és *Mágoosi* vádlottak ellen. *Fejér* Nándor esperes-plebános, valamint nővére *Fejér* Antonia már fölépültek és megjelentek a tárgyaláson, hol ki is hallgatták őket. Kihallgatták még *Szacsavay* Sándor gyógyszerészt, *Bellovics* Antal kántortanítót, ennek fiát *Bellovics* Sándor segédjegyzőt, aki most katonaidéjét szolgálja és huszáruniformisban jelent meg a bíróság előtt. Ők segítségre siettek a rablótámadás után. *Kazuch* Józsefné, aki a merénylet idején a szobában fölsholgált oly gyanusan ingadozó vallomást tanusított, hogy esküre sem bocsátották. Ő lett volna a koronatanu. Kihallgatták a nyomozó csendőröket is. A bizonyítási eljárás eddig mindenben megerősíti a vizsgálat adatait. A tanúk jó része mára maradt.

TÁVIRATOK.

A válság.

Fejérváry bukik.

Budapest, decz. 1. (Saját tud. táv.) *Fejérváry* napjai mintha végre csakugyan meg volnának számlálva. Most megint egész komolyan hiesztelik bukását a rokkant darabantvezernek. Bécsi politikai körökben szájról-szájra jár *Fejérváry bukásának* híre. A király állítólag kijelentette bizalmasai előtt, hogy *Tisza* is, *Fejérváry* is félrevezették. — Hogy a kormány kegyvesztett, következtelhető a német felhivatalos hiradásából is, amely megemlékezve arról, hogy *Fejérváryval Héderváry* is fölment Bécsbe, azt írja, hogy a kabinet lemondása *küszöbön* van. A bukás után egyúttal bizonyos közele-

dés fog történni a koalíció felé. *Fejérváry* állása *megingott*. Előtte egyébként *Goluchowski* volt audiencián.

Az audiencia után.

A miniszterelnök kihallgatása csaknem két óráig tartott. Délelőtt 11 órakor kezdődött. *Fejérváry* semmi fölvilágítást sem adott a várakozó ujságíróknak. Csupán annyit mondott, hogy informálta a királyt a helyzetről. — Hir szerint a Ház föl-ozlatására vonatkozó kéziratot is előterjesztette a királynak, aki azonban nem fogadta el.

Egészen pozitív formában beszéltek, hogy a király csak elnapolásba megy bele, de új választásokba nem. Föltehető, hogy *Fejérváry* az audiencián *beadta lemondását*. Döntés azonban még nem történt. Holnap délután minisztertanács lesz. A kabinet valószínűleg nem lesz jelen a parlament ülésén. A király hir szerint ismét *Széll Kálmánnal* folytat tárgyalásokat. — *Fejérváry* az audienciáról délután 5 órakor Budapestre utazott.

Mintegy esti ujság értesül a *király elítéli úgy Fejérváryt, mint Gautsch szociális politikáját!* Panaszkodik, hogy nagyon izgatott. Magyar és osztrák miniszterelnök egyik végzetből a másikba viszi.

Ilyen a helyzet az audiencia után. Annyi bizonyos, hogy *Fejérváryra* éppen nem kedvező. Ha lapunk más helyén kételkedve adtuk is le a hirt, amely lemondásáról szól, biztosra vehetjük, hogy *utolsó órája* neki is, kabinetjének ütni fog nemsokára.

Nemzeti ellenállás.

Pestvármegye tisztviselőit az állampénztár tudvalevően nem fizette ki. *Laszberg* azonban kijelentette, ha valamelyik tisztviselő a szolgálatot megtagadná, fegyelmet indít ellene. *Römer* a helyettes-alispán viszont azt mondotta, hogy azonnal kiutalványozza a fizetését, annak a tisztviselőnek, aki elmegey hozzá és kéri. *Nem ment senki.*

Vigyázó a tegnap történekről jegyzőkönyvet vetetett föl, amelyet mellékelni fog a képviselőházhoz intézendő föliratához. — A rendőrségen ma *Dubraviczkyt* hallgatták ki. A pestvármegyei 65-ös jöléti bizottság kiadta a tisztviselők fizetését. — A monori járás jegyzői megtagadták a póttartalékosok behívóinak kifüggesztését — A vármegyházán délelőtt megjelent *Gulner Gyula* és *Prónay Dezső* báró.

A kapuban föltartóztatta őket az ör, miután azonban csak *Gulner Pál* várnagyot kívánták meglátogatni, bebocsátották őket. Egy félóraig időztek a megyeházán.

Hajdumegye alispánja kijelentette, hogy a december 7-ikére tüzött közgyűlést nem vezet. Azok, akiket kandidálni akartak volna főispánságra, nem vállalkoznak. — *Abaujtornamegye* tisztviselőinek fizetését a jöléti bizottság utalványozta ki.

Kolozsmegyében szintén nem adta ki az állampénztár a tisztí fizetést. *Dózsa*

alispán táviratilag megsürgette a belügyminisztert.

Árvamegye mai közgyűlésén a kormány kinevezését sajnálattal vette tudomásul. Az intőszózatot irattárba helyezte,

Az orosz forradalom.

A csár halálhíre a börzén.

Budapest, decz. 1. (Saját tud. táv.) A budapesti börzén ma óriási pánikot okozott egy Berlinből érkezett hír, mely azt jelentette, hogy a csárt felrobbantották. Bár a hírrel szemben rögtön fölmerült az a gondolat, hogy ez csak börzemanőver, mert délig semmi hivatalos jelentés nem érkezett róla, mindazonáltal a fejtelenség és a zavar a börzén nem szűnt meg, maga a hír pedig sebesen terjedt a fővárosban és az utcákon, sétatereken, kávéházakban mindenki erről beszélt.

A csár él.

Budapest, decz. 1. (Saját tud. táv.) Minden más híreszteléssel szemben a pozitív tény az, hogy a csárnak semmi baja. Merényletről szó sincs.

Budapest, decz. 1. (Saját tud. távirata.) Odeszából jelentik: Zendülő csapatok hatalmukba kerítették a kikötő kisebb hajóit. Több bárka az Ocsakov hajó legénységének egy részével a Panteleimon (Potemkin) páncéloshajóhoz ment. A lázadók letartóztatták a Panteleimon tiszteit és az Ocsakovra vitték át. A horgonyozó hajókat megszállották és kitűzték rajtuk a vörös lobogót.

Az elfogott tiszteket az Ocsakovra vitték abban a reményben, hogy a tisztekre a hatóság nem lövet. Schmidt hadnagy kijelentette az elfogott tiszteket elölt, hogy a legénység ellen intézett bármilyen támadásért tiszteket fog kivégeztetni. Az ütegek megkezdték a tüzelést a lázadók hajói és bárkái ellen. Mihelyt a tüzelést megkezdték, rögtön eltűntek a vörös zászlók.

Mikor az első bárka elsüllyedt, az Ocsakov is megkezdte a tüzelést, a melyet az északi ütegek és a hajóraj északi hajói viszonzottak. Egyidejűleg a Szvirepol is támadást kezdett. de a naszádot a Panyat Merkura czirkáló és a Rosztiszlav páncéloshajó heves tüzzel fogadtak és harcoképtelenné tették. Ugyanez a sors ért két más torpedónaszádot.

Az egyik el is süllyedt. Alig tett az Ocsakov hat lövést, kitézte a fehér lobogót, mire a hajóraj megszüntette ellene a tüzelést. Az Ocsakov hajón tűz ütött ki, mire bárkát küldtek a hajó legénységének megmentésére. Schmidt hadnagy matrónak öltözve, megakart szökni, de felismerték és letartóztatták. A Bug akna-hajó az öböl déli részén horgonyzott. A hajón 300 akna volt és miután az aknák felrobbanásától tartottak, maga a hajó kapitánya elsüllyesztette a hajót.

NYILTTÉR.

**Eladó kettő darab
nyáradai takarékpénztári részvény,
ajánlatokat elfogad 1406.
a Szent József-intézet.**

BUTOR-IPARTELEP

Nagyvárad, Szent László tér
RIMANÓCZY-HÁZ. Holdas templom mellett.
Telefonszám az egész megyére 584.

Tisztelettel tudatom a n. é. közönséggel, hogy

butor

nagyraktáramban

modern szalon-, ebédlő-, háló- és fürdőberendezések, valamint mindenemű **tükör, réz- és vasbutorok** a lehető legszolidabb árszámítás mellett a **legszébb kivitelben** szerezhetők be.

Saját műhelyemben

személyes felügyeletem mellett készülnek minden e szakmába vágó **asztalos, kárpitos és dissítő stb. munkák, javítások** a legjutányosabb árszámítás mellett.

Tisztelettel

Büchler Márton.

Kitünő alkalom!

Kiárusítás!

Kiárusítás

N é h a i

P a t t a M a n ó

ékszerész-üzletében lévő áruk

f. évi november hó 16-ától kezdve

hatósági engedély alapján **kiárusítatnak.**

Mélyen leszállított szabott áron kerülnek

eladásra az összes raktáron levő nagymennyiségű tárgyak, u. m.:

arany és ezüst ékszerek, briliánsok, férfi és női arany és ezüst órák és lánczok, nickel tárgyak, evőeszközök, függők, gyűrűk, szemüvegek és látszerek, mindennemű modern és szecessziós dísz tárgyak.

A kiárusítás a fő-utcai Orsolya zárda mellett lévő üzlethelyiségben történik.

Kiárusítás!

Kiárusítás!

Kitünő alkalom!



REGÉNYCSARNOK.



Gyorgyejev Foma.

Irta: Gorkij Maxim.

— Így vagyunk — mondta. — Hát ne hallgass rájuk, édes fiam. Nem neked való társaság s nem szabad olyan sokat érintkezni velük. Te vagy a gazda, ők a szolgálók — ezt sohasem szabad elfeledned. Ha mi akarjuk, egyszerűen kiteszük őket a partra, találunk helyettük amennyit akarunk. Értetted? Sok rosszat mondhatnak rólunk. Irigység az egész, mert én gazdag vagyok s a gazdag embert mindenki irigyl. A boldog ember mindenkinek ellensége.

Két nappal utóbb új kormányos és új gépész volt a hajón.

— Hol van Jakab? — kérdezte a fiu.
— Elkérgettem.
— Azért?
— Ezért?
— Petrovicsot is?
— Azt is.

Fomának tetszett, hogy atyja ilyen könnyen változtathatja a legénységet. Mosolygott, fölment a fedélzetre s odalépett egy matrónához.

— Uj kormányosunk van — mondta Foma.
— Tudjuk... Hogy van, Fomuska? Jól aludt?

— A masiniszta is új.
— Az is... Kár Petrovicsért.
— Nem.
— Miért? Jól bánt magával.
— De szidta papát.
— Szidta?

— Igen, hallottam s megmondtam a páának.

— Maga, ugy? ... mondta a matrón s otthagya Fomát. Aztán visszafordult s sötéten nézett a fiura.

E naptól fogva észrevette Foma, hogy a legénység nem volt hozzá olyan barátságos, mint azelőtt. Bár némelyik nagyon udvariaskodott, de a legnagyobb része a hajósoknak nem akart többé szóba állani vele. Csodálkozva, és szomorúan ment föl Foma a kormánykerékhez, leült s a messzeségbe bámult. Eszébe jutott, amit atyja mondott: »Ne beszélt velük. Te ur vagy.« Az a vágya támadt, hogy valamit odakiált a matrónoknak. Megtenyegeti őket s úgy bánik velök, mint ahogy atyja szokott, de nem tudta a módját. Egypár nap mulva tisztában volt vele, hogy a legénység nem szereti már. S úgy érezte most, hogy a valóság kezdi széttépni azokat a szép és finom szövegeteket, amelyeket Anfisa néni meséiből szőtt az élet díszítésére. Hirtelenmintha jobban látott volna s nagyon, kíváncsi volt azokra a rugókra, melyek az emberek cselekedeteit mozgatják.

Egy napon a következő jelenet játszódott le ellőtte.

A matrónok fát hordtak, miközben a fiatal, jókedvű Jefim hangosan így szólt:

— No ez már igazán aljasság? Azt nem kötöttük ki, hogy fát is hordják. Semmi köze a matrónak az ilyesmihez. Lehuzzák az ember bőrét, pedig a bőrmet nem adtam el... Ez lelkiismeretlenség. Ez az ember kiszipolyoz bennünket.

A fiu hallotta ezeket a szidalmakat s tudta, hogy apjára vonatkoznak.

Most Ignác megjelent a fedélzeten s egyenesen a matrónához lépett.

— Kiről beszélsz? — kérdezte.

— Hát úgy beszélnek, ahogy tudok — hebegte a matrón. — Nem egyeztünk meg, hogy halgatnom kell.

— S ki az, aki a véredet szipolyozza? — kérdezte Ignác, miközben a szakállát simogatta.

A matrón megértette, hogy tetten érték s mivel látta, hogy nincs szabadulás, ledobta válláról a fát, letörülte a kezét s bátran szembenézett Ignácczal.

— Hát nincs igazam? Hát nem szipolyozol?

— Én?

— Te.

Foma látta, hogy atyja ütésre emelte kezét. Hangos csattanás hallatszott s a matrón a földre bukott. Rögtön föláll s a dolgára ment. A fehér fára lecepegett a vére, melyet az ingével törölgetni kezdett s nagyokat sóhajtott. Mikor Foma előtt elhaladt, a fiu látta, hogy az orrán két könnyesepp gurult lefelé.

Az ebédnél elgondolkodott s félve tekintett Ignácra.

— Miért nézel olyan sötéten? — kérdezte barátságosan az atyja.

— Csak...

— Valami bajod van?

— Nincs.

— Nos, hát akkor? Mond csak meg, ha valami bánt.

— Nagyon erős vagy — mondta a fiu
lassan.
— Én? Megjárja...
— Hogy megverted!
Ignác egy darab kaviáros kenyeret emelt
a szájához, de hirtelen letette az asztalra.
— A Jéfmikát gondold?
(Folyt köv.)

KÖZGAZDASÁG.

A gabonatözsde határídeje.

Budapest, decz. 1.	
Buza okt. — — — —	16.38
Rozs okt.-re — — — —	13.16
Tengeri április 1906 — — — —	13.38
Zab ápr.-ra — — — —	13.16
Repeze aug.-ra — — — —	21.06

Értéktözsde.

Budapest, decz. 1.	
Oszták hitelrészvény — — — —	678.—
Magyar hitelrészvény — — — —	706.—
Leszámitoló bank — — — —	499.—
Rimamurányi — — — —	548.—
Oszták-m. államvasuti részvény	681.75
Közuti vasut — — — —	582.50
Városi villamos vasut — — — —	316.50

Hivatalos árfolyamok.

A budapesti áru- és értéktözsde 1905 decz. 1-én.

Magyar aranyjárdék 4% — — — —	113.04
Magyar koronajárdék 4-0% — — — —	95.95
Magyar koronajárdék 3 $\frac{1}{2}$ % — — — —	86.—
Magyar földterhő entesitési kötvény 4%	96.25
Horváth-szlavon földterhermentesitési kötvény	96.50
Magyar nyerevény sorsjegy-kölcsön — — — —	2.19
Tisza-szab. és szegedi sorsjegy-kölcsön — — — —	154.—
Oszták járdék papirban — — — —	99.90
Oszták járdék ezüstben — — — —	100.60
Oszták korona járdék — — — —	118.40

Oszták járdék aranyban — — — —	99.90
1860. oszt. államsorsjegyek — — — —	1.58
Oszták-magyar bankrészvény — — — —	16.35
Magyar hitelbank részvény — — — —	7.78
Oszták hitelbank intézeti részvény — — — —	669.—
Oszták-magyar államvasuti részvény — — — —	665.—
20 frankos arany (Napolendor) — — — —	19.13
Német birodalmi márka — — — —	117.35
London vista — — — —	240.04
Páris vista — — — —	95.52
20 márkás arany — — — —	23.48

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Árverési hirdetés.

Nagyvárad város tulajdonát képező »Zöldfa« vendéglő épületben levő s jelenleg Rottenbur Sámuel által bérelt 8 számú bolthelyiségnek bérbeadása céljából 1905. évi december hó 21-ik napján délelőtt 10 órakor a városház tanács-termében árverés fog tartani.

A bolt kikiállítási ára 500 korona, s az árverési feltételekben körvonalazott egyéb mellékszolgáltatások.

Árverelni szóval vagy írásban zárt ajánlat útján lehet. Bánatpénzül a kikiállítási ár egy negyed része, vagyis 125 korona teendő le készpénzben, vagy óvadékképes értékpapirban. A bánatpénzt zárt ajánlat esetén ahöz csatolandó.

Zárt ajánlatok a fent kitett határidőig alulírott kezeihez adhatók be.

Árverelőket tett ajánlatuk azonnal, ellenben Nagyvárad városát csakis az árverés eredménye felett hozandó határozatának jogerőre emelkedésével kötelezi.

Árverelők annak elismerésül, hogy jelen feltételeket ismerik s azokat magukra nézve kötelezőknek elfogadják, az árverés megkezdése előtt aláírni tartoznak, illetve zárt ajánlattevők

részéről ezen körülmény az ajánlatban világosan kiteendő.

Az árverési feltételek alulírott hivatalos helyiségében a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Nagyvárad, 1905. december hó 29-én.

Komlóssy József,

jog- és gazd. tanácsnok, árverési
küldöttségi elnöke.

TÖRT SZÁMOK

TANITÁSA ÉS TANULÁSA

középiskolába készülő
tanulók, kisiparosok
és kisgazdák számára.

Irta: **RÁTKAY JÓZSEF.**

Kapható a

Szent László nyomdában.

Szilágyi Dezső-utca 5. sz.

Ára **20 fillér.**

Vidékre 25 fillér előleges beküldése
mellett bérmentesen küldetik meg.

Wallerstein Fülöp Fiai Nagyvárad, Bémer-tér

Karácsonyi maradékvásár megkezdődött!

Azon körülmény, hogy sikerült Aradon a jóhírnevű »Probst Károly és Társa Utódai« cég csődtömegét és Kolozsvárott a »Balogh és Reil«-féle áruraktárt megvennünk, azon kellemes helyzetbe vagyunk, hogy képesek vagyunk minden versenyt felülmulva jó minőségű kézmű- és divatárubból eddig nem létezett **rendkívüli olcsó árak** mellett, dus választékot szolgáltatni.

A karácsonyi és ujévi ünnepekhez igen alkalmas és czélszerű ajándékok beszerzésére ajánljuk dus választéku áruraktárunkat, hol **női szövetek, selymek, vásznak, fehérneműek, szőnyeg, függöny, paplan és ágyneműekben** stb. dus választékot tartunk.

Fentiekén kívül rendkívüli olcsó árban szolgálhatunk boákat, női és gyermek harisnyákat, keztyüket, meleg alsó trikót, ruhákat, férfi és női ingeket, korsettákat stb.

Amennyiben ritkán kínálkozik ily kedvező alkalom, hogy jó árut meglepő olcsó áron bevásárolni lehessen, kérjük a t. cz. vevőközönséget áruraktárunk megtekintésére, előre is biztosítva, hogy **olcsó, szabott árak** mellett fogjuk a szükségletét kielégíteni.

kiváló tisztelettel

Wallerstein Fülöp Fiai.

Kert-utca 5. számú ház és ugyanott egy Bösendorfi-zongora eladó.

Erdélyi pokrócok, flaneltakarók.

Szőrme-kabátok, boák és muffok.

Női és gyermek felöltők.

Szőnyegek,

függönyök, ágyterítők, és pokróczok a gácsi gyár bizo-
mányi raktárában

SPITZER TESTVÉREK

NAGYVARAD,

Zöldfa-utca,

gyári, olesó szabott árakban kaphatók.

Spárga szőnyegek	25 krtól kezdve.
Manilla	40 „ „
Glória	80 „ „
Chenilia	1.20 „ „
Szövet függönyök	1.10 „ „
Csipke	1.80 „ „
Chenilia	6.50 „ „
Szövet ágyterítők	1.50 „ „
Chenilia	3.60 „ „
Nagy asztal szőnyeg	3.20 „ „

Vegyztisztítókra

felhívjuk a n. é. közönség
becses figyelmét.

Tisztelettel

a „Gőzmosóda r. t.”
igazgatósága.

Kiadó lakás.

Egy nyolcz szobából álló lakás, fürdő-
szobával, istállóval és egyéb mellékhelyi-
ségekkel 1906 május 1-re kiadó.

A lakást 6 vagy 7 szobás lakásra is
fel lehet osztani.

Czim a kiadóhivatalban.

1404

Belépési felhívás!

A „Polgári takaré- és segély-szövetkezet”
1906. január 1-én nyitja meg

11-ik évtársulatát.

A szövetkezet kizárólag azon célnak szol-
gál, hogy kötelező heti befizetések által, apró
tőkék gyűjtésével fejlessze s ápolja a takaré-
kossági szellemet, lehetővé teszi, hogy kisebb
összegek is gyümölcsöző tőkévé nőhessenek s így
mindazoknak, kik keresetüknek csak kis részét
tudják félretenni, szövetkezetünk valóságos
gyűjtőpénztára.

A kötelező heti befizetés minden jegyzet
üzlet rész után 20 fillér, mely 3 évig vagyis
156 héten át fizetendő, mely idő lejártá után
az összegyűjtött tőke osztalékkal együtt kiadatik.

Tagok felvétele s az új törzsbevetési könyvec-
sék kiadása mai naptól kezdve d. e. 9—12-ig
d. u. 3—5 óráig a szövetkezet hivatalos helyi-
ségében (Kossuth Lajos-utca sz.) eszközöltetik
Nagyvárad, 1905. nov. 6.

Az igazgatóság.

A 11-ik évtársulat befizetési napjai:

Szerdán délután . . . 3—5-ig,
Pénteken . . . 3—5-ig.

Tartós fűtésre legalkalmasabb és legjutányosabb tüzelőanyag a coaks.

Meidinger- és egyéb töltőkályhák fűtésére legjobb a

gáz-coaks,

mert a súlyosabb és ez által drágább
müle-coaks (Meiler-coaks) sokkal nehe-
zebben gyul meg.

A coaks ára nálunk 4 kor. 40 fillér métermázsánként.

Ha 250 kilós részletekben rendeltetik meg a coaks, akkor métermázsán-
ként 28 fill. fuvardíjért házhoz szállítjuk a város beiterületén.

Gázfogyasztóinknak kedvezményt nyújtunk a coaks vásárlásánál, ameny-
nyiben ha egyszerre legalább 250 kilós részletekben rendel, akkor nekik
fuvarbért nem számítunk.

1405

4⁰-OS Magyar koronajáradék

december hó 1-én esedékes szelvényeit

már november hó 20-tól kezdve

költségmentesen beváltja a

Biharmegyei kereskedelmi- ipar- és terményhitelbank Nagyvárad,
Teleki-utca.

Nagyvárad város

VILLAMOS MŰVE

értesíti a n. érd. izzólámpa körtéket tart raktáron 3. legfeljebb 3-4 watt fogyaszt-
közönséget, hogy izzólámpa körtéket tással gyertyánként, melyek legolcsóbb áron
kaphatók. A sima izzólámpa ára darabonként 72 fillér, honyos (matt), színes
fényképező-lámpák és mindennemű izzólámpa különlegességek ugyancsak kartell áron
kerülnek eladásra. Ugyancit kaphatók nernst-lámpák és osmium-lámpák gyer-
gyánként 1-5 watt fogyasztással.

Csillárok, és villamosmotorok eredeti gyári
árlámpák árak mellett

kaphatók. A villamos mű igazgatósága elvállalja

villamosvilágítási

és erőátviteli berendezések felszerelését, bővítését, átalakítását, javítását, lámpák kezelését, hozzávaló
szénpálcák szállítását, berakását és minden e szakmába vágó munkálatokat a legolcsóbb ár mellett.

Nagyobb megrendeléseknél megfelelő engedmény. Költségvetések ingyen.

Villamos szerelők felvételnek a villamos műnél.